20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މިނިވަން މުއައްސަސ ތަކުގެ ކޮ މިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން
20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)5
ފެށުނު ގަޑި: 11:00

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގަ އްރިރު؛ މާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ރިޟާ އާދަމް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ال ساََّلمُ علََْي كُْم. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމަކީ މި އަހަރުގެ 23
ވަނަ ބައްދަލުވުން. ބައްދަލުވުމުގެ ހުރިހާ ބައިވެރިންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މި ބައްދަލުވުމުގައި
ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް، ބާރަށު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު، ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްލަތީފް މުޙައްމަދު، އަދި
ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިން. މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމުގައި މި އޮތީ
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނުގެ އޮފީހުގެ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓު ދިރާސާކޮށް، އެ ބޭފުޅުން ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓާ
ގުޅޭގޮތުން ނޫނީ އިތުރަށް ކަމެއް ސާފުކުރަން ބޭނުންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު އެރުވީމަ އެ
ބޭފުޅުންނާ އެ ބޭނުންފުޅުވާ ކަމަކާ ބެހޭ ގޮތުން އިތުރަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުން ކުރިއަށްގެންދާނީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިލާނަން މިހާރު ވަންނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ال ساََّلمُ علََْي كُْم. އަޅުގަނޑުމެން
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިލީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮތީ. ދެން އޭގެ ޚުލާސާ ޕްރެޒެންޓޭޝަނެއް ހުށަހަޅުއްވާލަދެއްވުމަށް. އޭގެ އިތުރަށް މި
ޕްރެޒެންޓޭޝަނާ ގުޅޭ ގޮތުން ނޫނީ އެހެން ވެސް މައުލޫމާތެއް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންފުޅުވެއްޖެއްޔާ ޕްރެޒެންޓޭޝަނަށް
ފަހު އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް ގެންދަވާ!
ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވަނީ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އުސްތާޒު ޢަބްދު އަޒީޒު
ޖަމާލު އަބޫބަކުރު އަދި ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މުޞްޢިދު، ޑިރެކްޓަރ ޢާއިޝަތު ޢަބްދުاله، އަދި ސީނިއަރ
ލީގަލް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު މަލްސާ އަޙްސަން. ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް މިނިވަން މުއައްސަސާ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން
މަރުޙަބާ ދަންނަވަން އިނގޭތޯ އިނގޭތޯ.
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ال ساََّلمُ علََْي كُْم. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފުރުޞަތު ދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ
ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ މެންބަރުންނާއި މުގައްރިރަށް ވަރަށް އިޚުލާސް ތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރު ދަންނަވަން. ދެން....
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
1

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ...
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ال ساََّلمُ علََْي كُْم. އަޅުގަނޑަކީ ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ. މި ދިޔަ
އަހަރުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓުގެ ޚުލާސާއެއް ހުށަހަޅައިލުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު ދެއްވިކަމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގެ މު ގައްރިރާއި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވަރަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.
ދެން މި ދުވަސްވަރުގައި ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގައި ހުރީ އަޅުގަނޑު ކަމަށް ނުވާތީ ހިނގި ކަންތައްތައް ބޮޑަށް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނީ އިދާރީ ބޭފުޅުންނަށް ކަމަށް ވާތީ ، ހުށަހެޅުން ހުށަހަޅައިދެއްވަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ
އަޙްމަދު މުޞްޢިދަށް، އެއީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އިނގޭތޯ. ދެން ތި ބޭފުޅުންގެ ސުވާލެއް އޮތިއްޔާ ނިމުނީމަ ކުރައްވާ
ސުވާލަކަށް އަޅުގަނޑަށް އެނގިހުރި މިންވަރަކުން ޖަވާބު އަރުވާނަން. ދެން އަޅުގަނޑުގެ މުވައްޒަފުން ވެސް އެ ޖަވާބު
ތި ބޭފުޅުންނަށް އަރުވަމުން ގެންދާނެ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މުޞްޢިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ކޮމިޝަނަރ. އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ އަޙްމަދު މުޞްޢިދު، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން
ހަމަ މި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުން 2025 ވަނަ އަހަރު ކުރެވިފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ މައްޗަށް
އެކުލަ ވައިލި އަހަރީ ރިޕޯޓްގެ ޚުލާސާއެއް މި ކޮމިޓީގެ ވެސް އެދިވަޑައިގަތުމާ އެއްކޮށް މި ހުށަހަޅައިލަން މިއަދު
ހަމަޖެހިފައި މި އޮތީ. ދެން މި ރިޕޯޓުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާނީ ގާނޫނުގެ 42 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ހުށަހަޅަންޖެހޭ އަހަރީ ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުމާ
ގުޅޭ ގޮތުން. އަދި އެ ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ދިޔަ އަހަރު ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް. އެ ގޮތަށް ބަލާ
އިރުގައި ޖުމުލަ އަށް ސަތޭކަ ދިހަ މުއައްސަސާއަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދިޔަ އަހަރު އަހަރީ ރިޕޯޓު
ހުށަހަޅުއްވާފައި ވޭ. މި އަށް ސަތޭކަ ދިހައަކީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން، ނުވަ ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ތިން
މުއައްސަސާގެ ތެރެއިން އަށް ސަތޭކަ ދިހަ މުއައްސަސާއެއް ހުށަހަޅާފައި މި އޮތީ. މާނައަކީ ހުށަހަޅަންޖެހޭ
މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން 82%ގެ ނިސްބަތަކުން މުއައްސަސާތަކުން ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާފައި އޮތީ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް
ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާފައި މި އޮންނަނީ ޖަނަވަރީ 31ގެ ކުރިއަށް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހަށް
އަހަރީ ރިޕޯޓުތައް ހުށަހަޅަން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން. އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި % 48.53
2

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކުން އަހަރީ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާފައި އޮތީ. މި ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ ހަމަ 2020 އިން
ފެށިގެން 2025އާ ހަމައަށް އަހަރީ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާފައި ހުރި ގޮތަށް. އެގޮތަށް ބަލާ އިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފާހަގަކުރެވޭ ހަމަ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް އެ މުއައްސަސާތަކުގެ އަދަދުތައް އިތުރުވަމުން އަންނަ ކަމަށް. ދެން މި
ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ އޭގެ ތަފުސީލު އިނގޭތޯ. ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ގޮތުގައި 54
މުއައްސަސާއެއް މި ދިޔަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތީ. ދެން އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން
އިނގޭތޯ، މި ގާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮންމެ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާއެއްގައި ވެސް ކަނޑައަޅާފައި
ހުންނަންޖެހޭ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނީ މި ދިޔަ އަހަރުގެ ހިސާބުތަކަށް
ބަލާ އިރުގައި % 70 އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކުގައޭ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން ކަނޑައެޅިފައި ހުރީ. ދެން މި
ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ އޭގެ ތަފުސީލަށް. ޖުމުލަ ހަތް ސަތޭކަ އަށްޑިހަ އަށް އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން
އެބަ ތިބި ހަ ސަތޭކަ އަށް ޑި ހަ ނުވަ އިންސްޓިޓިއުޝަންގައި. މާނައަކީ ބައެއް އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކު ގައި އެއް
އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުންނަށް ވުރެ އިތުރަށް ވެސް ހުންނާނެ. އެހެންވީމަ، އެ އަދަދު އިތުރުވަނީ. ދެން މި
ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ މައުލޫމާތަށް އެދި އިދާރާތަކަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ އަދަދު. މި
އަދަދުތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ހަމަ އަހަރުން އަހަރަށް އިތުރުވަމުން އަންނަކަން. އެގޮތުން 2014
ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2025 އަށް އަޅަ އިބަލާ އިރުގައި ވަރަށް ބޮޑު އަދަދަކުން ހަމަ ނަންބަރުތައް އިތުރުވަމުން
އަންނަ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން އެގޮތުން 2025 ވަނަ އަހަރު ޖުމުލަ ހަތަރު ހާސް ސާޅީސް އެއް ހުށަހެޅުމެއް އެކި
އިދާރާތަކަށް އެބަ ހުރި ހުށަހެޅިގެން ގޮސްފައި. މީގެ ތަފުސީލަށް ބަލައިލާ އިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ
މި ދިޔަ އަހަރު އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަ ކުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރާ މުއައްސަސާތައް ، އޭގެ ތެރޭގައި ގިނައިން މި
ހިމެނެނީ ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތައް، އެސް.އޯ.އީސްތައް. އެ ބޭފުޅުންނަށް މައުލޫމާތަށް އެދި ހުށަހަޅާ އަދަދު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދިޔަ އަހަރު ފާހަގަކުރެވުނު ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު ޕަސެންޓޭޖަކުން އިތުރުވެފައި ހުރި ކަމަށް.
އެގޮތުން % 48.3 އިތުރުވެފައި ހުރި ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ކައުންސިލުތަކަށް ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުންތައް ވެސް އޭގެ ކުރީ އަހަރާ ބަލާ އިރުގައި ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު އަދަދެއް އިތުރުވެފައި ހުރި ކަމަށް
ފާހަގަކުރެވޭ. އެގޮތުން % 37.97ގެ އިތުރުވުމެއް ކައުންސިލުތަކަށް ހުށަހެޅިފައި އޮތް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. މައުލޫމާތަށް
އެދި އިދާރާތަކަށް ހުށަހަޅާފައި ހުރި ހުށަހެޅުންތަކުގެ އަދަދަށް ބަލާ އިރުގައި ކުރިން ދެންނެވި ގޮތަށް ހަތަރު ހާސް
ސާޅީސް އެއް މައްސަލައެއް، އެއް ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅިފައިވާ އިރު ގައި ، އޭގެ ތެރެއިން އެ އަހަރު ތެރޭގައި މައުލޫމާތު
ފޯރުކޮށްދެވިފައި މި އޮތީ ތިން ހާސް ފަސް ސަތޭކަ ސާޅީސް ތިން މައްސަލައަކަށް. މައުލޫމާތު ދިނުމަށް
3

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އިންކާރުކޮށްފައި ހުރި އަދަދަށް ބަލާ އިރުގައި ދުއިސައްތަ ނަވާރަ ހުށަހެޅުމަކަށް އިންކާރުކޮށްފައި އެބަ އޮތް. އޭގެ
އިތުރަށް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ޖަވާބެއް ފޯރުކޮށްދީފައި ނުވާ އަދަދަށް ބަލާއިރުގައި ތިން ސަތޭކަ އެއްތިރީސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ދުއިސައްތަ ތިރީސް އަށް ހުށަހެޅުމަކަށް މުރާޖާކުރަން
ހުށަހަޅާފައި އޮތް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން މައުލޫމާތަށް އެދި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކަށް ހުށަހެޅެން މި އޮންނަނީ
މައިގަނޑުގޮތެއްގައި ތިން ގޮތެއް. އޭގެ ތެރެއިން އެންމެ ގިނައިން ބޭނުންކުރާ އެއް ޕްލެޓްފޯމަކީ މަހޯލި ޕޯޓަލް. މަހޯލި
ޕޯޓަލްގެ އިތުރަށް ދެން އާރު.ޓީ.އައި ފޯމު މެދުވެރިކޮށް ނުވަތަ އީމެއިލް މެދުވެރިކޮށް ވެސް މުއައްސަސާތަކަށް
މައުލޫމާތަށް އެދި ހުށަހެޅޭނެ. ދެން މި ސްލައިޑުގައި ބަލައިލާފައި މިހިރީ މަހޯލި ޕޯޓަލް މެދުވެރިކޮށް މި ދިޔަ އަހަރު
ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތަކަށް. ފާހަގަކުރެވޭ ޖުމުލަ މައްސަލަތަކަށް ބަލާ އިރު އޭގެ ތެރެއިން ހަމަ 92.82 މައްސަލަ
ހުށަހަޅާފައި މި އޮންނަނީ މަހޯލި ޕޯޓަލް މެދުވެރިކޮށް. ދެން އަހަރުގެ އިތުވުމަށް ބަލާ އިރުގައި ކުރީ އަހަރާ ބަލާ
އިރުގައި އެއީ 3.52%ގެ ހުށަހެޅުމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ މިހާރު މައުލޫމާތަށް
އެދި ހުށަހަޅަން މަހޯލި ޕޯޓަލް މި ޕްލެޓްފޯމް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންކުރާ ޕްލެޓްފޯމެއްގެ ގޮތުގައި. ދެން މި ދިޔަ
އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އޮފީހުން ހިންގި ހޭލުންތެރިކަމުގެ ޕުރޮގުރާމުތަކަށް ބަލާ އިރުގައި އެންމެ
ފާހަގަކޮށްލެވޭ އެއް ކެންޕޭނަކީ މީސްމީޑިއާގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިންގި ކެންޕޭނެއް. އެއީ ޔޫ.އެން.ޑީ.ޕީއާ ގުޅިގެން
އަޅުގަނޑުމެން ހިންގި ކެންޕޭނެއް. މި ކެންޕޭނުގެ ދަށުން 10 ވީޑިއޯ ސްޕޮޓެއް އަޅުގަނޑުމެން ރިލީޒްކޮށްފައިވާނެ.
އޭގެ އިތުރަށް 20 މީޑިއާ ޕޯސްޓު ރިލީސްކޮށްފައިވާނެ ސޯޝަލް މީޑިއާއަށް. ދެން އޭގެ ތަފުސީލަށް ބަލައިލާ އިރުގައި
ވިއުސް ފުދޭވަރަކަށް ރަނގަޅަށް ލިބިފައި ހުރި ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. މިގޮތުން ވީޑިއޯތަކަށް، ވީޑިއޯ ސްޕޮޓުތަކަށް
އެއް ލައްކައަށް ވުރެ ގިނަ ވިއުސް ލިބިފައި އަދި އޭގެ އިތުރަށް ޕޯސްޓުތަކަށް އެއް ލައްކަ ސާޅީސް ހަ ހާސް
ފަސްސަތޭކަ އޮނަތިރީސް ވިއުސް ލިބިފައި އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، ފުދޭވަރަކަށް ރަނގަޅު ކާމިޔާބު ކެންޕޭނެއްގެ
ގޮތުގައި މި ކެންޕޭނު ފާހަގަކުރެވެނީ. ދެން މި ސްލައިޑުގައި ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ މި އީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ
އޮފީހަށް ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާތައް އިނގޭތޯ. 2025 ވަނަ އަހަރު ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ހަތް ސަތޭކަ ބާރަ
ޝަކުވާއެއް އެބަ އޮތް 2025 ވަނަ އަހަރު ހުށަހެޅިފައި. ދެން ފާހަގަކުރެއްވޭނެ 2014 ވަނަ އަހަރު ގާނޫނު
ފާސްކުރެވިގެން މި އައީ. 2014 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ބަލައިލާ އިރުގައި 2020އާ ހަމައަށް ސަތޭކަ މައްސަލަ
ވެސް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރގެ އޮފީހަށް ހުށައެއްނޭޅޭ. އެހެންނަމަވެސް، 2021ގެ ފަހުން ހަމަ ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު
އިތުރުވުމެއް އައިސްފައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެއްވޭނެ މި ޗާޓަށް ބައްލަވައިލެއްވީމަ. ދެން މި ދިޔަ އަހަރު ހަތް ސަތޭކަ
ބާރަ މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު އިރުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މި އަހަރު މިހާތަނަށް މި އަދަދު
4

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އަށް ސަތޭކައިން މައްޗަށް ވަނީ ގޮސްފައި. ދެން މި ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާނީ މަހެއްގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅޭ
މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު އިނގޭތޯ. މީގެ ތެރެއިން ހަމަ ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު. އެހެންވީމާ،
2025 އަށް ބަލާ އިރުގައި އެވްރެޖުކޮށް މަހެއްގެ މައްޗަށް ފަންސާސް ތިން މައްސަލައެއް އެބަ ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ.
މިއީ އަދި އޮފީހަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ މައްސަލަތައް. އެހެންވީމާ، ޖުމުލަ
މައްސަލަތަކަށް ބަލާ އިރުގައި ހަމަ މަހެއްގެ މައްޗަށް ފަސްދޮޅަހުން މައްޗަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮފީހަށް މިހާރު
މައްސަލަތައް ހުށަހެޅެމުން އަންނަ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން މި އަދަދުތައް ވެސް ހަމަ މަހެއްގެ މައްޗަށް ބަލާ
އިރުގައި ހަމަ 2021 އިން ފެށިގެން ހަމަ ފުދޭވަރެއްގެ ބޮޑު ޖަމްޕެއް އުޅޭ ކަމަށް ފާހަގަކުރެއްވޭނެ. ދެން 2025 ވަނަ
އަހަރު މައްސަލަތައް ނިންމިގޮތަށް ބަލައިލާ އިރުގައި މި އަހަރު ފެށުނު އިރުގައި ކުރީ އަހަރުގެ ސާޅީސް ނުވަ
މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުގައި އޮތް. ދެން އޭގެ އިތުރަށް 2025 ވަނަ އަހަރު ހުށަހެޅުނު ހަތް ސަތޭކަ ބާރަ
މައްސަލަ. ދެން 2025 ވަނަ އަހަރު ތެރޭގައި ހަ ސަތޭކަ ތިރީސް މައްސަލައެއް ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު. ދެން އޭގެ
އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މީޑިއޭޝަންގެ ޕްރޮސެސްގެ ތެރެއިން ދުއިސައްތަ ނަވާރަ މައްސަލައެއް ނިމިގެންދިޔަ.
އާންމު އަޑުއެހުން ބޭއްވިގެން ހަތްދިހަ ފަސް މައްސަލައެއް ނިމިގެންދިޔަ. ދެން އަހަރު ނިމުނު އިރުގައި ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮފީހުގައި ބަލަން ހުރި މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ތިން ނުވަދިހަ އެއް މައްސަލަ ހުރި ކަމަށް
ފާހަގަކުރެވޭ. މިއީ ދެން އޭގެ ތަފުސީލުތަކަށް، މި މައްސަލަތައް ރައްދުވާ އިދާރާތަކަށް ބަލާ އިރުގައި މީގެއިން ވެސް
ފާހަގަކުރެއްވޭނެ ހަމަ 2025 ވަނަ އަހަރު ފުދޭވަރަކަށް ލޯކަލް ކައުންސިލުތަކަށާއި، ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކަށް
ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތަކުގެ އަދަދުތައް އިތުރުވެފައި ހުރި ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކުރީ އަހަރުތަކުގެ ތަފާސްހިސާބުތަކަށް
ބަލާ އިރުގައި. މައްސަލަތައް ހުށަހަޅާފައިވާ؛ މިއީ ދެން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހަށް މައްސަލަތައް
ހުށަހަޅާފައި ހުރި ސަބަބުތައް ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ. 76.6% މައްސަލަތަކަކީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން
ޖަވާބުނުދީގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް. 14.6%އަކީ މުރާޖާ ކޮމިޓީގެ ޖަވާބާ މެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭތީވެ ހުށަހަޅާ
މައްސަލަތައް. ދެން % 8.5 މައްސަލައަކީ މުރާޖާ ކޮމިޓީން ޖަވާބު ނުލިބުމުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް. އެހެންވީމާ،
ހަމަ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ޖަންކެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަ މި ކުރެވެނީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން އެ އޮންނަ ގާނޫނުގައި އެ ބުނާ މުއްދަތުގެ
ތެރޭގައި ޖަވާބުނުދީގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ޝަކުވާއެއްގެ ގޮތުގައި ކޮމިޝަންގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގެ
ގޮތުގައި. މައްސަލަތައް ނިންމާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާ އިރުގައި 62.7% މައްސަލައަކީ އިދާރާގެ ނިންމުން ރަނގަޅު ނޫން
ކަމަށް ކޮމިޝަނަރ ނިންމާފައި ހުރި ނިންމުންތައް. 29.3% މައްސަލައަކީ އިދާރާގެ ނިންމުން ރަނގަޅު ކަމަށް
5

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ކޮމިޝަނަރ ނިންމާފައި ހުރި މައްސަލަތައް. ދެން އޭގެ އިތުރަށް 5.3% އެބަ އުޅޭ އިދާރާގެ ނިންމުމުގެ ބައެއް
ރަނގަޅު ކަމަށް ނިންމަވާފައި. އޭގެ އިތުރަށް % 2.7 އެހެން އިދާރާއަކަށް ހުށަހެޅުން ބަދަލުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަރ
ނިންމާފައި ހުރި ނިންމުންތައް މީގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ. ދެން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުންތައް
އިސްނިއުނާފުކުރުމުގެ މަރުޙަލާއަށް ބަލާ އިރުގައި، ހައިކޯޓުގައި 2025 ވަނަ އަހަރު ފެށުނު އިރުގައި ސާދަ
މައްސަލައެއް އޮތް. 2025 ވަނަ އަހަރު ތެރޭގައި ހުށަހެޅުނު ހަތަރު މައްސަލައެއް. ދެން 2025 ވަނަ އަހަރު
ހައިކޯޓުން ނިންމަވާފައި ވަނީ އެއް މައްސަލަ އިނގޭތޯ. ދެން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އަހަރު ފެށުނު އިރުގައި ތިން
މައްސަލަ އޮތްއިރުގައި އަހަރު ތެރޭގައި އެއް މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައި އޮވޭ. ދެން އަހަރު ތެރޭގައި އެއް މައްސަލަ
ބާޠިލުކުރައްވާފައި، އަހަރު ތެރޭގައި އެ މައްސަލަ ނިންމާފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ނިމުނު އިރުގައި ދެ މައްސަލައެއް
ސްޕްރީމް ކޯޓުގައި އޮތީ އަހަރު ނިމުނު އިރުގައި. ދެން މި ސްލައިޑުން ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ ޕީ.ޖީ އޮފީހުން
ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް. އަހަރު ފެށުނު އިރުގައި ތިން މައްސަލަ. ދެން އަހަރު ތެރޭގައި ހަމަ އެއްވެސް
މައްސަލައެއް ޕީ.ޖީ އޮފީހުން މި ދިޔަ އަހަރުގައި ނިންމަވާފައެއް ނުއެއް ވޭ. ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕުރޮގުރާމުތައް އަދި
ތަމްރީނުތަކަށް ބަލާ އިރުގައި އަހަރު ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕުރޮގުރާމުތަކުގެ ތެރޭގައި
ފިޒިކަލް ޕުރޮގުރާމުތަކަށް ބަލާ އިރުގައި ގާތްގަނޑަކަށް ދުއިސައްތަ އަށްޑިހަ ހަތް އާންމު ރައްޔިތުންނަށް ހިންގުނު
ޕުރޮގުރާމެއް. އޭގެ ތެރެއިން މާލޭގެ އަށްޑިހަ ނުވަ ރައްޔިތުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން އަދި އަތޮޅުތަކުގެ ސަތޭކަ ނުވަދިހަ
އަށެއް، އެ އަދަދަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިންގުނު. ދެން ތަމްރީނުތަކަށް ބަލާ އިރުގައި ސަތޭކަ ސާޅީސް އިދާރާއަކަށް،
ސަތޭކަ ސާޅީސް އަށް އިދާރާއަކަށް ތަމްރީނުތައް ހިންގުނު. އޭގެ ތެރޭގައި މާލޭގެ ފަސްދޮޅަސް ފަސް އިދާރާއަކާއި،
އަތޮޅު ތެރޭގައި އަށްޑިހަ ތިން އިދާރާއަކަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިންގުނު. ދެން މީހުންގެ އަދަދަށް ބަލާ އިރުގައި ޖުމުލަ
ތިން ސަތޭކަ ސަތާރަ ބައިވެރިން ތަމްރީނުކުރެވުނު. އޭގެތެރެއިން ސަތޭކަ ސަތާރަ ބައިވެރިންނަކީ އިންފޮމޭޝަން
އޮފިސަރުން ކަމަށް ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން އަންހެން ފިރިހެން މިއަށް ބަލާ އިރުގައި ސަތޭކަ ފަންސާސް ފަސް އަންހެން
އަދި ސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ދެ ފިރިހެން ބައިވެރިން މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ. ބަޖެޓަށް ބަލާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މި ދިޔަ އަހަރަށް ލިބުނީ 6.5 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުން 6.9 މިލިއަން
ރުފިޔާ ޚަރަދުވި މި ދިޔަ އަހަރު ނިމުނު އިރުގައި. އެ ބަދަލު އައިސްފައި މި އޮތީ މި ދިޔަ އަހަރު ތެރޭގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮފީސް ހިންގަން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން އަމިއްލަ ފަރާތެއްގެ އިމާރާތް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވި.
އެހެންވީމާ، އަހަރު ތެރޭގައި އައިސްފައި އޮތް ބަދަލެއްވީމަ އެ ބަދަލު ކުއްޔަށް އަދި އެ ތަން މަރާމާތުކުރުމަށް ލިބުނު
ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެ ބައި ހަމަޖެހިފައި އިނީ. އެހެންވީމާ، އަހަރު ފެށުނު އިރުގައި އޮތް ބަޖެޓާއި އެ ބަޖެޓާއި، ހިނގި
6

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ޚަރަދާ ތަފާތުވާ ސަބަބަކީ އެއީ އިނގޭތޯ. ދެން ގޮންޖެހުންތަކަށް ބަލާ އިރުގައި މީގައި ފާހަގަކޮށްފައި މީނދަ ފުރަތަމަ
ހަތަރު ގޮންޖެހުން ނިސްބަތްވަނީ ބޮޑަށް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިސޯސަސްއަށް، ލިމިޓެޑް ރިސޯސަސްއަށް އިނގޭތޯ.
އޭގެ ތެރޭގައި ދެ ކަމެއް މި އޮތީ. ހިއުމަން ރިސޯސަސް އަދި ފައިނޭންޝިއަލް ރިސޯސަސް އިނގޭތޯ. ކުރީގެ
ސްލައިޑްތަކުގައި ވެސް ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ 2014 ވަނަ އަހަރު އޮފީސް އުފެދުނު އިރުގައި
މައްސަލަތައް ހުށަހެޅޭ އަދަދާއި މިހާރު މައްސަލަތައް ހުށަހެޅޭ އަދަދު. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އެ އަދަދަށް އެ އަހަރު،
2014 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮފީހުގައި މުވައްޒަފުން ތިބި އަދަދަށް މިހާރު ވެސް މުވައްޒަފުން ތިބީ. ދެން
އަދި އޭގެ ތެރެއިން މިދިޔަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ލިބެމުން އައި
ލިވިން އެލަވަންސްގެ ގޮތުގައި ތިން ހާސް ރުފިޔާ، އޭގެ ކުރީ އަހަރު ހަމަޖެހިގެން ލިބެމުން އައި އެލަވަންސެއް މި
ދިޔަ އަހަރު ތެރޭގައި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ނިންމަވާފައި އޮތީ އެ އެލަވަންސް ނުދެއްވަން. އެހެންވީމާ، އެއާ
ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އޮފީހުގައި ތިބި ވަރަށް ގާބިލު މުވައްޒަފުންތަކެއް އޮފީހުން ކެނޑިގެން ދިއުމާ ގުޅިގެން ވަރަށް
ބައިވަރު ޗެލަންޖަސްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވި. ހުސްވާ މަގާމުތަކަށް މީހުން ހޯދަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ވަރަށް ބޮޑު ގޮންޖެހުންތަކާ ކުރިމަތިވި. ލިވިން އެލަވަންސް މައްސަލައިގެ އިތުރަށް މި ދިޔަ އަހަރު ސިވިލް
ސަރވިސްގެ މުސާރައަށް ގެނެވުނު ބަދަލާ ގުޅިގެން އެ ބަދަލު ބައެއް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް މިހާތަނަކަށް
ގެނެވިފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުއައްސަސާއަކަށް ވެސް އެ ބަދަލެއް މިހާތަނަކަށް ގެނެވިފައެއް
ނެތް. އެހެންވީމާ، އެއާ ގުޅިގެން ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަށް ލިބޭ މުސާރައާއި މި އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް
ލިބޭ މުސާރައިގެ ވަރަށް ބޮޑު ފަރަގެއް ހުރުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ޗެލެންޖަކަށް ވެފައި މި އޮތީ
މުވައްޒަފުން ހޯދުން އެ މުސާރައިގައި. ޚާއްސަކޮށް ޓެކްނިކަލް މަގާމުތަކަށް، ލީގަލް އޮފިސަރުންނަށް، ޕުރޮގުރާމު
އޮފިސަރުން އެ މަގާމުތަކަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހަ ފަހަރު ، ދިހަ ފަހަރު އިޢުލާންކޮށްގެން ވެސް މުވައްޒަފުންނެއް
ނުއެއް ލިބޭ އެ މުސާރައިގައި. ދެން ކޮންމެވެސްވަރަކަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވުނު ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާ އެކީގައި
މި މައްސަލަ ޙައްލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރު މިހާތަނަށް އައި އިރުގައި މާ ބޮޑު ޙައްލުތަކެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެ ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި ގެނެވިފައެއް ނެތް. ދެން މިހާރު މީގެ ފަސް ވަރަކަށް ދުވަސް ކުރިން
އަޅުގަނޑުމެން ސިޓީއެއް ލިބިފައި އެބަ އޮތް ދައުލަތުގެ އާ ޕޭ ފުރޭމްވޯކަށް ނޮވެންބަރު އެކަކުން ފެށިގެން އޮފީހުގެ
މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަތައް ބަދަލުވާނެ ކަމަށް. ދެން އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި އެ ބައި، ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
އެ ބަޔަށް ޙައްލުތަކެއް އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެހެންނަމަވެސް، ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ
ހަމަ އެ މުސާރަތަކުގައި ވެސް ހަމަ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އެބަހުރި. ކުރިން ލިބެމުން އައި މުސާރަތަކާ އަޅަ އިބަލާ
7

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އިރުގައި މި އަންނަ ބަދަލަކީ މާ ބޮޑު ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގައެއްނުއެއް ކުރެވޭ. ދެން އަނެއް
ކަމަކީ ބަޖެޓުގެ ދަތިކަން. ބަޖެޓުގެ ދަތިކަމޭ މިހެން އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެ
އަހަރަކު ވެސް ބަޖެޓެއް ލިބޭ، އަދަދުތަކެއް ލިބޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ އަދަދުތަކުން ޚަރަދުކުރުމުގެ ހުއްދައެއް
ހަގީގަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުއެއް ލިބޭ. ކޮންމެ އަހަރަކު، ކޮންމެ ކަމަކަށް ޚަރަދުކުރަންޖެހުނަސް ފިނޭންސް
މިނިސްޓްރީއަށް ވަކިން ލިޔެގެން ހުއްދަ ހޯދަން މި ޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުން ނިންމަވަނީ ބަޖެޓު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވާފައި އޮތް ކަމުގައި ވިޔަސް ޚަ ރަދުކުރާނީ ކޮން ކަމަކަށްތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި
ދަނޑިވަޅުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިންފޮމޭޝަން ކޮމި ޝަނަރުގެ އޮފީހުން ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި
ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ބައިވެރިވާ ކޮންފަރެންސެއް އައި.ސީ.އައި.ސީ ކޮންފަރެންސަކީ. އެއީ އިންޓަރނޭޝަނަލް
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރސް ކޮންފަރެންސް އިނގޭތޯ. ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓެއް ވެސް
ލިބޭ އެ ކޮންފަރެންސްގައި ބައިވެރިވާން. އެހެންނަމަވެސް، ކޮމިޝަނަރ ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވަން މި ދިޔަ
އަހަރުގައި ވެސް ސަރުކާރު ބަޖެޓު ތެރެއިންނެއް އެ ހުއްދައެއް ނުއެއް ލިބުނު. މި އަހަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް
އެ ހުއްދައެއް ނުއެއް ލިބުނު ބަޖެޓުގެ ތެރެއިންނެއް. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓު ލިބިފައި މި އޮންނަނީ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، އެއީ ، ހަމަ މިސާލެއްގެ ގޮތުން މި ދަންނަވަ އިލަނީ ބަޖެޓުގެ ދަތިކަމުގެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. ބަޖެޓު ލިބުނަސް
ބަޖެޓުން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުއެ އް ލިބޭ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް އެހެން ގޮންޖެހުންތަކަށް ބަލާ
އިރުގައި ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ މުއްދަތަށް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތައް އެބަހުރި. އެ ވެސް މި
އަންނަނީ ހަމަ އެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދަށް. ކުރިން މި ދެންނެވި ގޮތަށް 2014ގައި ތިބީ ނަވާރަ
މުވައްޒަފުން. މިހާރު ވެސް ތިބީ ނަވާރަ މުވައްޒަފުން. 2014ގައި ނުވަދިހަ ތިން މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު އިރުގައި
މިހާރު ހަތް ސަތޭކަ މައްސަލަ އެބަ ހުށަހެޅޭ. ހަމަ ލީގަލް ޑިޕާޓްމަންޓުގައި ތިބީ ފަސް މުވައްޒަފުން ކޮމިޝަނަރާ
އެކީ ގައި އެ މަސައްކަތްކުރައްވަން. ދެން ގާނޫނުގައި ބުނާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާމު ކޮމިޝަނަރ ނިންމުންތައް
ނިންމަވަންޖެހޭނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮމިޝަނާއަކީ ވެސް ހަމަ ސިންގަލް މީހެއް އިނގޭތޯ. ސިންގަލް ޕަރސަންއެއް.
ކޮންމެ މަހެއްގެ މައްޗަށް ފަސްދޮޅަސް މައްސަލަ ހުށަހެޅޭ އިރުގައި މުވައްޒަފުންނާ ނުލާ ކޮމިޝަނާއަކަށް އެ ކަމެއް
ނުއެއް ކުރެއްވޭނެ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް؛ ހަމަ މި އަހަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ތިން މަގާމެއް ހޯދަން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް ލިޔުނިން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ހުއްދައެއް
ނުއެއް ލިބުނު. ދެން ނުލިބުނީމަ އަނެއްކާ ވެސް ހަމަ އޭގެ ތެރެއިން އެންމެ މަގާމެއް ލިބޭތޯ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
މަސައްކަތްކުރިން. އެހެންނަމަވެސް، މިހާތަނަކަށް އެކަން ހަމަޖެހިފައެއް ނެތް އިނގޭތޯ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ހަމަ
8

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އިދާރާތަކުން އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގަ އި މައުލޫމާތު ހާމަނުކުރުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ހަމަ
ގޮންޖެހުންތައް އިތުރުވޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު އެބަ އިތުރުވޭ. ދެން
އިދާރާތަކަށް ވެސް އެބަހުރި ގާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ގޮންޖެހުންތަކެއް. އެއީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން
ކަނޑައެޅުމާއި، ވެބްސައިޓުތައް ބެލެހެއްޓުމާއި، ޓެކްނިކަލް ބައެއް އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ އިރުގައި ޓެކްނިކަލް
އެހީތެރިކަން ނެތުމާއި، ވެބްސައިޓުތައް މެއިންޓެއިންކުރުމަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތަކާ މިކަހަލަ ކަންކަން. އެހެންވީމާ،
ޕްރޯ-އެކްޓިވް ޑިސްކްލޯޝަރގައި ހަމަ އިދާރާތަކަށް ވެސް އެބަހުރި ގޮންޖެހުންތައް. އެހެންވީމާ، އެއީ
މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ދިޔަ އަހަރު އަހަރީ ރިޕޯޓުގައި ހުރި މައިގަނޑު ކަންތައްތަކާއި ގޮންޖެހުންތަކުގެ ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އަވަހަށް މުއައްސަސާތަކަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ
މަސައްކަތްތަކެއް މި އަންނަ ހަފުތާގައި އެބަ ފަށްޓަން. އެދެން ބަޖެޓު ހަދާ ދުވަސްވަރު ވެސް ކައިރިވާތީއާ އެއްކޮށް
މި ދައުރުގެ ބަޖެޓު ފާސްވުމުގެ ކުރިން. އެހެންވީމާ، ދެންމެ ތި ވިދާޅުވި ކަންތައްތައް ކަރުދާހަށް ތިރިކޮށްލައްވާފައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ އެ ބައްދަލުވުމުގައި އަރުވާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ހައްދަވައިފިއްޔާ ރަނގަޅުވާނެ. އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން މެންބަރުންނަށް ޕްރެޒެންޓޭޝަނާ ގުޅޭ ގޮތުން ނޫނީ އެއްވެސް ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން އެއްވެސް
މައުލޫމާތެއް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންފުޅުވެއްޖެއްޔާ. ކުރިއަށްގެންދަވާ! ކޮންމެ ބޭފުޅެއް ފުރަތަމަ. ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް
ހަމަ؛ އާދެ! އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިނަށް
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން.
ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނުގެ ބޭފުޅުން
ވަޑައިގެން 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓު، ވަރަށް ތަފުސީލީ ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅުއްވައިދެ އްވައި އަދި ހުރި ދަތިތަކާ
އެއްޗެހި އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިއްސާކޮށްދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި. އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ވަރަށް ކަންބޮޑުވެފައި މިހިރީ.
އަޅުގަނޑުމެން ޕޭ ކޮމިޝަނުން އޭރު، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މުސާރަ ބޮޑުކުރެވުނު އިރުގައި، މިފަދަ
މިނިވަން މުއައްސަސާތައް ބެލެހެއްޓުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. ޚާއްސަކޮށް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގިނަގުނަ
9

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދޭ ކޮމިޝަނެއްގެ ގޮތުގައި އަޅު ގަނޑަށް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީސް ފާހަގަކުރެވެނީ. އެއީ
ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންތަކެއް ބޭނުންވާނެ ވަރަށް ގިނަ މައުލޫމާތުތަކެއް ނުވަތަ އިންފޮމޭޝަންތަކެއް ހުންނާނެކަން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ. އެހެންކަމަށްވާ އިރުގައި މިހާރު ވެސް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކަށް ބަލާ އިރުގައި
ދެބައިކުޅަ އެއް ބައި، ތިންސަތޭކަ ނުވަދިހަ އެއް މައްސަލައެއް ބަލަމުންދާ ކަމަށް. އަދި އެ މައްސަލަތައް ނުނިމި ވާ
ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަތަކާ އަޅައިބަލާ އިރުގައި ދެބައިކުޅަ އެއް ބަޔަށް ވުރެ ވެސް ބޮޑަށް މި
އޮތީ ނުނިމި. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ގިނަ ދަތިތަކެއް ހުރިކަން އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، ކޮބައިތޯ ތި ބޭފުޅުން
މީގައި ޙައްލަކީ. ރައްޔިތުން ބޭނުންވާވަރަށް މި މައްސަލަތައް ބެލޭ ކަމަށް ނުވަތަ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ އިންފޮމޭޝަން
ހޯދައިދެވޭ ކަމަށް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް ގަބޫލުކުރެއްވޭތޯ؟
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަކީ ޢަބްދުލްޢަޒީޒް ޖަމާލު އަބޫބަކުރު، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ. އަޅުގަނޑުމެން
ހަގީގަތަށް ދަންނަވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ދެންމެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރި
ދަތިތައް، އަޅުގަނޑު ގޮންޖެހުމެކޭ ނޫން ކިޔާނީ. ހުރި ދަތިތައް ހުރުމާ އެކުގައި ހަގީގަތުގައި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް
ކުރެވޭކަށް ނެތް. އެއީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ ބޮޑު މަސައްކަތަކީ އަޑުއެހުންތައް ބޭއްވުން ކަމަށް ވާތީ
ހިއަރިން ރޫމެއް ނެތް. ހަދާނެ ޖާގައެއް ވެސް ނެތް އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންވީމާ، ވަރަށް ގިނައިން އޮންލައިންކޮށް
ބާއްވަންޖެހެނީ. އޮންލައިންކޮށް ބާއްވާ އިރުގައި ޓެކްނިކަލް ކަންތައް ކުރަންޖެހެނީ. އައި.ޓީއަށް މީހަކު ނެތްތާ އެތައް
މަހެއް ވެއްޖެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން ވިސްނާލާ. އެހެންވީމާ، މި ދެ ކަންތަކަށް ބަލާ އިރު ނޯންނާނެ ނޫންތޯ
މަސައްކަތެއް ކުރެވޭކަށް. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން ތަނުގައި ތިބީ މަލްޓި-ޓާސްކިން ވަރަށް ރަނގަޅު މުވައްޒަފުން
ކަމަށް ވާތީ، ލީގަލް އޮފިސަރުންނަކީ ވެސް އައި.ޓީ މީހުން، މަސައްކަތު މީހުން. އެ ގޮތަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހަމަ ނުނިމި ހުރި ގިނަ ކަންތައްތައް ވަރަށް އަވަހަށް ނިންމަމުން މި ގެންދަނީ އިނގޭތޯ. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ހުށަހަޅާފައި ހުރި އެއްޗެހިތަކުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ގިނަ މައްސަލަތައް މި ދިޔަ ދެ ހަފުތާ
ތެރޭގައި ވެސް ނިންމައިފިން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާނީ މި ދަތިތައް ވަރަށް
ބޮޑުވާނޭ ދޭ ބަޖެޓެއް ޚަރަދުކުރާނެ ހުއްދަ ނުލިބޭ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އިނގޭތޯ. މުސާރަ، މިހާރު ވެސް
މުވައްޒަފުންނަށް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މުސާރަ ބޮޑުކުރެވެން. ޕޭ ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު އައިމަ މި ވީ ގޮތަކީ
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު، މައުލޫމާތު ހޯދައިލިބިގަތުމުގެ ހައްގު ގާނޫނުގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަރަށް އޮންނަ ހުރިހާ
10

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ހައްގުތަކެއް ގެއްލުނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ކޮމިޝަނަރަކަށް ނޯވޭ މަގާމެއް އުފައްދާކަށް، މަގާމު ގެ މުސާރަ
ކަނޑައަޅާކަށް އެއްވެސް ހައްގެއް. ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި އެބަހުރޭ އަދަދުތައް. އެކަމަކު، ވަޒީފާއަކަށް މީހަކު ނެގޭކަށެއް
ނެތް. ވިސްނާވަޑައިގެންބައްލަވާ ! ލީގަލް އޮފިސަރަކަށް މިހާރު، މިއަދުގެ ހާލަތުގައި އެގާރަ ހާސް ރުފިޔާ ގެއަށް
ގެންދަން ލިބިގެން ލީގަލް އޮފިސަރެއް ހުންނާނެތޯ؟ އެޔޭ ހަގީގަތަކީ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބޭފުޅުންނަށް
ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ އެގާރަ ހާސް ރުފިޔާ. މިއީ މުސާރައެއް ނޫން. ގެއަށް ގެންދަން ލިބޭ ވަރު އެއީ. އެހެންވީމާ، އެ
ހާލަތުގައި އެ ގުރުބާނީތަކެއްތާ ލީގަލް އޮފިސަރުން އެ ވެވަޑައިގަންނަވާނީ އަސްލު ގައި . ދެން އެ ވިދާޅުވިހެން
ނޮވެންބަރު އެކަކުން ފެށިގެން އާ ޕޭ ފްރޭމްވޯކަށް، އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް ބަދަލުވި ކަމަށް ވިޔަސް މާ ބޮޑު
ކުރިއެރުމެއް ނުލިބޭ. އެއީ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަށް ވުރެ މާ ކުޑަ ގެއަށް ގެންދަން ލިބޭ އެއްޗެއް
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ދަތިތައް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުން ޒިޔާރަތްކުރައްވާ އިރު ވެސް އެ ކަންކަމަށް
ރިއާޔަތްކޮށްދެއްވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. ދެން އެކަމަކު ވެސް މި ހުރި ދަތިތަކާ އެކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނެއް
އެހެން ކިޔާފައި އަތްއުރާލައިގެންނެއް ނުތިބެން. ވަރަށް މުރާލި މުވައްޒަފުންތަކެއް ތިބީ ހަމަ. ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު
ވެސް އަޑުއެހުންތަކެއް ތާވަލުކޮށްގެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އޮންލައިން ކޮށް ނިންމަމުން އެބަ ގެންދަން. ދެން މި
ބޭފުޅުންނަކީ، މިހާރު އައި.ޓީ މީހަކު ނެތީމަ އައި.ޓީ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ބޭނުންކުރަނީ ލީގަލް އޮފިސަރުން
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން އެބަ ނިންމޭތޯ ބަލަން. ދެން ހަމަ ދެންނެވޭނީ ބަޔަކު
ގުރުބާނީތަކެއް ވެގެން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކަށް ޙައްލު ހޯދޭތޯ މަސައްކަތްކުރަމުން އެބަ ދަމޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހުރިހާ
ކަމެއް ބަރާބަރަށް ގެންދެވޭނެކަމުގެ ޔަގީންކަމެއް އަރުވާކަށްނުކެރޭނެ މި ހުރިހާ ދަތިތަކެއް ހުރީމަ އިނގޭތޯ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ފާހަގަކުރެވުނު އެއް ކަމަކީ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މި ހުށަހެޅިފައި، ފޯރުކޮށްދީފައި އިންފޮމޭޝަނަށް ބަލާ
އިރުގައި 48% އިނގޭތޯ، % 48. ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް މި ފެނިގެން ދިޔައީ 48% ހުށަހެޅިފައި ހުރި ތަން. ކޮބައިތޯ މިކަން އިމްޕްރޫވްކުރުމަށް
ޓަކައި ތި ބޭފުޅުން ކުރިއަށް ރޭވިފައި ހުރި ކަންތައްތަކަކީ؟ ދެން ދެވަނަ ކަމަކަށް ހަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ޚިޔާލެއް
ފާޅުކުރަން ބޭނުންވަނީ. މިފަދަ ބަރާބަރަށް، ބަރާބަރަށް އިންފޮމޭޝަން ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް އެ ފަރާތްތަކުގެ އަގު
ވަޒަންކުރުމުގެ ގޮތުން ، މި ކޮމްޕެޓިޝަނެއް އުފެއްދުމުގެ ގޮތުން އިނގޭތޯ، ތި ބޭފުޅުން އެއްވެސް ވަރަކަށް އެ
11

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ރިކޮގްނައިޒޭޝަން އެވޯޑެއް ނުވަތަ ސެޓިފައިޑް، ބަރާބަރަށް، މި މައްސަލަތަށް ބަރާބަރަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކަށް މިފަދަ
އެވޯޑެއް ދިނުމުގެ އެއްވެސް ޕްލޭނެއް އެބަ އޮތްތޯއޭ؟ އެއީ އެ ކަން އެ ގޮތަށް ކުރައްވާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
ވަރަށް ވާދަވެރިކަން އުފެއްދިއްޖެ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ މީގެތެރެއިން އެ އެވޯޑު ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކެއް
ހުރެދާނެހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުންގެ އެކަހަލަ އެއްވެސް ވިސްނުމެއް އެބަހުރިތޯއޭ؟
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން، އަޅުގަނޑުގެ ފުރަތަމަ
ދައުރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޯއެކްޓިވް ޑިސްކްލޯޝަރ، އެއީ ވަރަށް، އޭރުގައި ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ މަސައްކަތް ބޮޑަށް
ކުރަންޖެހުނީ. އެކަން ކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ތައާރަފުކުރިން މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމުގެ ރަން ވަނަ ކިޔާ
އެވޯޑެއް. ކޮންމެ އަހަރަކު އެއްފަހަރު އެ މިންވަރަށް ހާމަކުރާ މުއައްސަސާތަކަށް ދޭ އެވޯޑެއް އިނގޭތޯ. އޭގެ ނަތީޖާ
ވަރަށް ރަނގަޅު. މިހާރު ދައުލަތުގެ، ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ އިދާރާތަކުން ހުރީ ގާނޫނުގައި ބުނާ އެންމެ ދަށް
މިންގަނޑަށް މައުލޫމާތު ހާމަކޮށްފައި. އޭގެ މާނައަކީ ޕްރޯއެކްޓިވްލީ އެ މީހުން ހުރީ މަޢުލޫމާތު ހާމަކޮށްފައޭ.
އެހެންވީމާ، ތި ވިދާޅުވާ ގޮތަށް ވާދަވެރިކަމެއް އުފެއްދިއްޖެއްޔާ ކާމިޔާބު ލިބުން ވަރަށް ރަނގަޅު. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޚިޔާލުކޮށްފައި އޮތީ އަންނަ އަހަރުން ފެށިގެން ބަރާބަރަށް މައުލޫމާތު ހާމަކުރާ ތަންތަނަށް ވެސް
އެކަހަލަ ރިކޮގްނިޝަނެއް ދިނުމަށް ޓަކައި އިނގޭތޯ ރޭވިފައި އޮތީ. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަންނަ އަހަރު އެ ކަންތައް
އަޅުގަނޑުމެން ތައާރަފުކުރާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.
(ކޮމިޓީގެ ރިޔާސަތާއި ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު ހަވާލުވެވަޑައިގަތުން)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތުއަރުވާނަން އަޝްރަފް ރަޝީދު، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާ.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހުގެ ޓީމަށް. އާދެ! ދެންމެ ތި
ބޭފުޅުންގެ ތި އަހަރީ ރިޕޯޓުން ވަރަށް ގިނަ މައުލޫމާތުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުވެއްޖެ. ދެން ދެންމެ
12

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް ފާހަގަކުރެއްވިފަދައިން ވަރަށް މުހިންމު މަސައްކަތްތަކެއް ތި ބޭފުޅުން ތި ކުރައްވަނީ.
ދެން ވަރަށް އުނދަގުލުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރިޕޯޓުން ހާމަވެގެންދިޔައީ. އަދި އެ
އުނދަގޫތައް ޙައްލުކުރެއްވުމަށް ޓަކައި ވެސް ގިނަގުނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވި އަދި އޭގެ ނަތީޖާ އެހާ ބޮޑަށް ނުފެނި
އޮތް ކަމަށް ފާހަގަވީ. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ދެން އަހަރުން އަހަރަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް
ވަރަށް އިތުރުވެގެން މި ދަނީ ދެއްތޯ. ދެން އާންމު ގޮތެއްގައި މި އިތުރުވާ އިތުރުވުން މި ދަނީ ކޮން ބާވަތެއްގެ
މައްސަލަތަކެއްތޯ ފާހަގަކުރެވިފައި އެބަ އޮތްތޯ؟ އަނެއް ސުވާލަކީ މިހާރު ދައުލަތުގެ ކޮންމެ އިދާރާއެއްގައި ތި
ބޭފުޅުންގެ ބޭފުޅަކު ހުންނަވާ ދެއްތޯ؟ ހުންނަވާ. ދެން އެ ބޭފުޅުން ބަރާބަރަށް ރިޕޯޓުކުރައްވާތޯ އެ ބޭފުޅުންނަށް
ލާޒިމުކޮށްފައި އޮންނަ؛ ތި ބޭފުޅުންނާ ހިސާބަށް މަޢުލޫމާތު ފޮނުވެންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެއީ
ކޮންމެ އޮފިސަރަކު އައްޔަންކުރެވިފައި ހުންނަ. އެހެން މި ދެންނެވީ އަޅުގަނޑަކީ ވެސް ކައުންސިލު އިދާރާއެއްގައި
ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވަންދެން އުޅުނު މީހަކަށްވީމަ، އަޅުގަނޑު އުޅުނު އިރުގައި ވެސް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން
އޮފީހެއް ގާއިމުކުރެވުނު ހިސާބުން ފެށިގެން ހަމަ ކައުންސިލުގެ އިދާރާގައި ބޭފުޅަކު ހުންނަވާ. ދެން ވަރަށް ގިނަ
ފަހަރު ކައުންސިލު އިދާރާތަކަށް ބައެއް ކަހަލަ މައްސަލަތައް ހުށަހަޅުއްވާ އާންމު ރައްޔިތުން ބައެއް ފަހަރު ނުދެވޭ
ކަހަލަ މައުލޫމާތުތައް ވެސް ހޯއްދަވަން. ހުށަހަޅުއްވައިގެން އެ ހުންނަ އޮފިސަރަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އުނދަގޫވާ
ހާލަތްތައް ވެސް އާދޭ. ވަރަށް ކުރީ ޒަމާނުގައި ހަމަ ޔަގީނުން ވެސް ކައުންސިލު އިދާރާތަކުގައި ނުހުންނާނެ ކަހަލަ
މައުލޫމާތުތައް ހޯދަން ވެސް ހުށަހަޅާފައި. އަޅުގަނޑަކީ ވެސް އެއް އިރެއްގައި އޮންލައިންކޮށް ބޭއްވުނު
އަޑުއެހުމެއްގަ އި އެއްފަހަރަކު ނޫން ދެ ފަހަރަކު، އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން ތިން ފަހަރަކު އަޅުގނޑު ވެސް
ބައިވެރިވިން. އެއީ އަޅުގަނޑަކީ އޭރު އެ އިދާރާގެ މުވައްޒަފުންގެ އެންމެ އިސް މީހަކަށް ހުރި މީހާގެ ހައިސިއްޔަތުން
އަޅުގަނޑުގެ ދަށުންތާ އެ އޮފިސަރު މަސައްކަތްކުރައްވާނީ ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، އޭނަ މައުލޫމާތު ނުދީގެން ކުރެވުނު
ޝަކުވާއެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ތިން ފަހަރެއްގެ މަތިން އަޑުއެހުމުގައި
ބައިވެރިވިން. އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ އިދާރާތަކުގައި އެ ތިއްބަވާ ބޭބޭފުޅުން ކިހާ ވަރަކަށް ތި ބޭފުޅުންނާ ހިސާބަށް
ސައްޙަ މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭތޯ. ނޫނިއްޔާ އެ ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތްތައް ތިބޭފުޅުންނަށް ބެއްލެވެނީ ކިހާ
މިންވަރަކަށްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
13

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ޢަބްދުލްއަޒީ ޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ. ހަގީގަތުގައި
ތިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާއެއް ގެންނަން ބޭނުން. ގާނޫނުގައި
ބުނަނީ ކޮންމެ، ދައުލަތުގެ ކޮންމެ އިދާރާއެއްގެ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރަކު ހުންނަން ޖެހޭނޭ. އެކަމަކު، މިހާތަނަށް
ވެސް ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ގަބޫލެއް ނުކުރައްވާ އެއީ ދައުލަތުގެ ހަވާލަތެއް ކަމަށް. މެންޑޭޓެއް ކަމަކަށެއް.
މައުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ހައްގު އެއީ އޮންނަ އެއްޗެއް ކަމަށް. އެހެން މި ދަންނަވަނީ އެ ކަމަށް، އިންފޮމޭޝަން
އޮފިސަރަށް ޓަކައި މަގާމެއް ނުއުފައްދާ އިނގޭތޯ. އެއީ ކުރާ މަސައްކަތުގެ އިތުރަށް ހަވާލުކުރާ ބޮޑު ބުރަ ކަމެއް.
އޭނައަށް އިތުރު އެލަވަންސެއް ވެސް ނުދޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ހުރިހާ ތަނަކުން މި ވާ ގޮތަކީ އެ ކަން ކުރަން
ދެކޮޅު ހަދަނީ ކޮންމެ މުވައްޒަފަކު ވެސް. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ކަންނޭނގެ. އެކަމަކު މަޖުބޫރުކޮށްގެން މީހަކު މި
ހަވާލުކުރަނީ. މަޖުބޫރުކޮށްގެން ހަވާލުކުރަނީ. ހަވާލުކުރާ އިރު އޭނައަށް ވަރަށް ބޮޑު ރިސްކެއް މިއީ. ހާމަކުރަން
ނުޖެހޭ މައުލޫމާތެއް ހާމަކުރެވިދާނެތީ ބިރު ވެސް ގަނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް ޓަކައި
ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވޭ، ގަބޫލުކުރައްވަ އި، ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކަށް ވެސް އަންގަވައި ދެއްވާށޭ މަ އުލޫމާތު ހޯދައި
ލިބިގަތުމުގެ ހައް ގަކީ ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ހައްގެއް ކަމަށް ވާތީ، އެއީ މިއަދުގެ ހަގީގަތް ކަމަށް
ގަބޫލުކުރައްވައި އެ މަ ގާމަށް ވެސް މުވައްޒަފަކު ލެއްވުން. އޭރުން އޭނައަށް އެނގޭނެތާ އޭނަ މި ދަނީ އެ ކަން
ކުރަން ކަން ދެއްތޯ. ފުރަތަމަ ކަމަކީ. ދެން ގާނޫނަށް ވެސް އިޞްލާޙު ގެންނަން އެބަޖެހޭ. މިހާރު މުއައްސަސާތައް
ފުޅާވެގެން ދިޔަ އިރު މިވާ ގޮތަކީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރަކަށް މި ލެވެނީ އެސިންޓެންޓް ޑިރެކްޓަރަކަށް ވުރެ ދަށުގެ
މަގާމެއްގެ މީހަކު ކަމަށް ގާނޫނުގައި އޮންނަނީ. އެކަމަކު މިހާރު ވަރަށް ބޮޑެތި ތަންތާ އެބަ ތިބި ޑިރެކްޓަރު
ފެންވަރުގެ ބޭފުޅުން ލެއްވިޔަސް އަދި މުރާޖާ ކޮމިޓީ އޭގެ މަތިން ނެގޭހާ މުވައްޒަފުން ތިބި ތަންތަން އިނގޭތޯ.
ވާގޮތަކީ އެހާ އާދައިގެ މުއައްޒަފަކަށް އެކަހަލަ ނިންމުންތައް ނިންމަން ވަރަށް އުނދަގޫވޭ އިނގޭތޯ. އެ ޝަކުވާތައް
އާދޭ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ އިޞްލާޙީ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މި މަސައްކަތްކުރާ
ތަންތަނުގެ ގޮތުން އެ ބޭފުޅުން ދެއްވާ މައުލޫމާތަކީ ހަމަ ސައްޙަ މައުލޫމާތު. ގިނަފަހަރަށް، ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ވިދާޅުވިހެން ނުދެވޭ މައުލޫމާތު ވެސް ނުވަތަ ނުހުންނަ މައުލޫމާތު ދޭން ވެސް އެބަ އެދޭ. އެ ކަންކަމުގައި
ތަމްރީނު ވެސް އެބަ ދެން އަޅުގަނޑުމެން. އެ ކަން ކަމުގައި ހަމަ ޖަވާބުދާރީވުން އަޅުގަނޑުމެން އިލްތިމާސްކުރަމުން
މި ގެންދަނީ. އެއީ ނެތިއްޔާ ހަމަ ނެތް ވާހަކަ ވިދާޅުވީ މަ ވެސް އެއީ ވެސް އެއަށް ޖަވާބު ދެވުނީއޭ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މިހާރު، ކުރިން މި ދެންނެވި ނުކުތާ އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެ ކަމަށް ޓަކައި ބައެއް ތަންތަނަށް
އެ ހުންނަނީ މުވައްޒަފުން، އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން ހަމަ ނުޖެހި. އެއީ މުވައްޒަފުންނަށް މަޖުބޫރުކޮށްގެން އެ ކަން
14

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ކުރަންވީމަ ވެސް ވަރަށް އުނދަގޫވޭ. އަޅުގަނޑު ގާތުގައި އިއްޔެ ވެސް ކޮންމެވެސް ތަނަކުން ވިދާޅުވި ތިމަންނަމެން
މި އުޅެނީ ހަމަ ބަޑި ޖައްސައިގެންނޭ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރު ކަމަށް ދާނެ މީހަކު ވަނީ. އެހެން ނޫންތޯ ވާނީ؟
އޭނައަކަށް އިތުރު އެލަވަންސެއް ނުލިބޭ. ހަމަ ކުރާ މަސައްކަތް ކޮށްފައި ، އޭގެ އިތުރު މަސްއޫލިއްޔަތެއް ގޮތުން މި
ހަވާލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ކާކުތޯ ރުހުމުން ދާނީ؟ އެ ދަތިތައް އެބަހުރި. އެކަން ނޯޓުކޮށްލަދޭން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން
އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުޑަކުޑަ މައުލޫމާތެއް އެޑްކޮށްލަންވެގެން އިނގޭތޯ. އެންމެ ފުރަތަމަ އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީސް ރަސްމީކޮށް ވުޖޫދުވެގެން މުވައްޒަފަކު ހަމަޖައްސަން އެންގީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހަނދާންވޭ
އަޅުގަނޑު ހަމަ ލިޔުނިން ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް. އެހެން އިދާރާއެއްގެ މަސައްކަތެ އް ކުރުމަށް ޓަކައި
ކައުންސިލު އިދާރާގެ މުވައްޒަފަކު ނެގުމުގެ ބަދަލުގައި އެ މަސައްކަތް ކުރާނެ މަގާމެއް މިތާނގައި އުފައްދައިދޭށޭ.
ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ރަސްމީކޮށް ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ލިޔުނިން. ކައުންސިލު އިދާރާގެ އޮނިގަނޑުގެ
ތެރެއަށް އެ މަގާމު ހަމަޖައްސައިދޭން. އެމީހުން އެ ކަމެއް ނުކުރެއްވި. ނުކުރެއްވި. ދެން އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ
ގޮތުން ހަމަ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އޮފީހަށް ވެސް ލިޔުނު ހަނދާނެއް ވެސް ވޭ. ދެން ފުދޭވަރަކަށް ގިނަ
ދުވަސް ފަހުން އަޅުގަނޑު ވެސް މީހަކު ހަމަޖެއްސީ. އެއީ އިދާރާތަކުގެ މަސައްކަތް މި އޮންނަ ގޮތުން ވަރަށް މަދު
މުވައްޒަފުން މި ތިބެނީ. ހަގީގަތުގައި އެ މަސައްކަތަކީ އެ ކަމުގެ ޒާތަށް ބަލާ އިރު ރަނގަޅަށް ކުރަން ވެއްޖެއްޔާ
ހަމަ ފުދޭވަރަކަށް ގިނަ މަސައްކަތް އޮންނަ ކަމެއް. މިހާރު ކަންކަމުގެ މައުލޫމާތުތައް މީހުންނަށް ހާމަވެގެން މި ދާ
ގޮތުން ބޭނުންވޭ ވަރަށް ގިނަ މީސްމީހުން ވަރަށް ކުރީގެ އެއްޗެހިތައް ވެސް ހޯދަން. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އެއީ ހަމަ
ސީދާ އެ ކަމަށް މީހަކު ހުރެގެން ނޫނިއްޔާ ހަގީގަތުގައި ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ނަމެއްގައި އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރު އޮފީހެއް، ހުރެފައި އަދި ރަށްރަށުގެ އިދާރާތަކުގައި މި ތިބޭ މީހުންނަށް މަސައްކަތް ކުރެވޭ ގޮތަށް
އިންތިޒާމު ކުރެވިގެން އެ ކަން ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ފޯރުކޮށްދެވޭނީ. އެއީ ހަމަ އެ
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ކުރި މަސައްކަތެއް ވީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ދެން ކޮމިޝަނަރ ދެންމެ
ފާހަގަކުރެއްވީ ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު ޕޮއިންޓެއް. އެއީ މި ތަނުން ވެސް މަސައްކަތް ކޮށްލަން ރަނގަޅު ކަމެއް. އެއީ
ހަގީގަތުގައި ދެކޮޅު ޖެހޭ ގޮތަށް، ވަށާޖެހޭ ގޮތަށް މިކަން ފުރިހަމަ ވެގެން ދާނީ ހުރިހާ އިދާރާތަކެއްގައި ސީދާ އެ
މަސައްކަތަށް ޚާއްސަ މުވައްޒަފަކު ހުރެގެން. އެހެންނޫނިއްޔަކާ ނުކުރެވޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ.
15

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އަޝްރަފް. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްލަޠީފް
މުޙައްމަދަށް.
ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ ކޮމިޝަނަރ އަދި ކޮމިޝަނުގެ އިދާރީ ބޭފުޅުން. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކޮން
މިނިސްޓްރީއަކުން ނުވަތަ ކޮން އޮފީސްތަކުންތޯ އެންމެ ބޮޑަށް ތި ބޭފުޅުންނަށް ޝަކުވާ އަންނަނީ؟ މި ބުނީ އާންމުން
ނުވަތަ ޚަބަރުފަތުރާ ވަސީލަތްތަކުން މި މައުލޫމާތު ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭން ކުރާ މަސައްކަތަށް ހުރަސް
ކުރިމަތިކުރަނީ ކޮން މިނިސްޓްރީއަކުންތޯ؟ ނުވަތަ ކޮން އޮފީހަކުންތޯ އަންނަނީ؟ އެ ޝަކުވާތައް އެންމެ ގިނައިން ތި
ބޭފުޅުންނާ ހަމައަށް އަންނަނީ؟ އެންމެ ގިނައިން އަންނަނީ؟ ދެން ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ކޮން ޗެނަލްތަކަކުންތޯ، ކޮން
ނޫސްތަކަކުންތޯ ތި ބޭފުޅުންނަށް އެންމެ ގިނައިން ޝަކުވާ ކުރަނީ މިވެނި އޮފީހަކުން، މިވެނި މިނިސްޓްރީއަކުން
މައުލޫމާތު ދޭން އިންކާރުކުރާ. އެ ޝަކުވާތައް ޝަކުވާގެ ގޮތުގައި އައިސް ބަލަން ޖެހެނީ މިވެނި އޮފީހެއްގެ މިވެނި
މިނިސްޓްރީއަކުންނޭ. ނުވަތަ މިވެނި ޗެނަލްއަކުންނޭ އެންމެ ގިނައިން މައްސަލަ އަންނަނީ. އެހެން އެބަ އޮތްތޯ
ފާހަގަކުރެވިފައި؟
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތި ސުވާލަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ މަލްސާ ޖަވާބު ދެއްވާނެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު
ވަރަށް ފަހުން އައިމަ އަޅުގަނޑަކަށް ތި ކަމެއް ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނެތް އަދި މިހާތަނަކަށެއް. އެހެންވީމަ.
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގެ ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު މަލްސާ އަޙްސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢާއިޝަތު މަލްސާ އަޙްސަން އިނގޭތޯ ، ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނީ ގިނަ
މައްސަލަތައް ހަމަ މިކޮޅަށް ޖަވާބު ނުދީގެން އަންނަނީ ތަންކޮޅެއް ކުރިން ވެއްޖެއްޔާމު ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީ
ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ހަމަ ރަނގަޅު ކުރަމުން
އަންނަނީ މިނިސްޓްރީތަކުން ވަރަށް ބޮޑަށް. ދެން މި އަހަރަށް ބަލާ އިރުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތަކުން،
16

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީއަކުން ވެސް މި އަހަރަކުއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނާދޭ. އެ ބޭފުޅުން ވެސް އެ ކަންކަން
ރަނގަޅުކުރައްވާ އެބަ. އެހެންނަމަވެސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަ ޝަކުވާ
އާދޭ އިނގޭތޯ ޖަވާބު ނުދެއްވައިގެން. ދެން ނޫސްތަކަށް ބަލައިލާ އިރުގައި ރާއްޖެ ޓީވީ. ރާއްޖެ ޓީވީންނާއި އަދަދު
އޮންލައިނުންނާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނައިން ޝަކުވާ ހުށަހަޅުއްވާ ދެ ނޫސް އެޖެންސީ އެއީ. އޭގެ އިތުރަށް
އުޅުއްވާނެ އަނެ އްހެން ނޫސްވެރިންގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާ ބައެއް ބޭފުޅުން ވެސް އުޅުއްވާ އޭރުގެ. އާދެ! އެއީ.
ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތި ބޭފުޅުންގެ ޝަކުވާތަކާއި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާއި، ތި ބޭފުޅުން ހުރި އެކިއެކި ގޮންޖެހުންތަކުގެ ވާހަކަފުޅު
ދައްކަވައިފި. ގާތްގަނޑަކަށް ހަތް ސަތޭކަ ހަތް މައްސަލައިން ފެށިގެން ގޮސް މިހާރު ހަތް ސަތޭކަ ބާރަވަރަކަށް
މައްސަލަ ތި ބޭފުޅުންނަށް؛ ތި ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެއްޖެ ތި ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާނެ
މުވައްޒަފުންގެ ހުރި ދަތިކަން. ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާ އެއްވެސް ވަރަކަށް ވާހަކަފުޅު ދެއްކިންތޯ؟ ނުވަތަ
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއާ، ކުރީގައި ދެން އޮތް ކޮމިޓީއަކާ ވެސް ވާހަކަދެއްކިގެން ތި މައްސަލަ ޙައްލުކުރަން
އެއްވެސް ވަރަކަށް މަސައްކަތްކުރިންތޯ؟ ނުވަތަ އެކަމާ ބެހޭގޮތުން ތި ބޭފުޅުން އިދާރާތަކަށް ސިޓީ ފޮނުވައިގެން
މިހިސާބަށް އާދެވުނު އިރު ކޮބައިތޯ ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާއަކީ؟
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ހަގީގަތުގައި އެ މަސައްކަތް އިދާރާއިން ކުރައްވާފައި ހުރީ ކުރިން ވެސް.
އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކީ، އެ ވިދާޅުވީ ، ތި ބޭފުޅުން ފާސްކުރެއްވި ބަޖެޓުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ދޭން ކަނޑައެޅުއްވި
އެލަވަންސް ހަގީގަތުގައި ދޭންޖެހޭނެ. ސަބަބަކީ އެ އެލަވަންސް ދޭނެ ކަމަށް އިޢުލާންކޮށްގެން އެގްރީމެންޓުކޮށްގެން
މުވައްޒަފުން ނަގާފައި ތިބި އިރު އެ މީހުންނަށް ދޭ އެލަވަންސް ކަނޑަ އިލި މައްސަލައިގައި އިނގޭތޯ. ގާނޫނީ ގޮތަ ކުން
ކަނޑައެއް ނުލެވޭނެ އިނގޭތޯ. އެކަމަކު ބާރު އޮތީމަ ކަނޑަ އިލެވިދާނެތާ ދެއްތޯ؟ އެއީ ގާނޫނީ ގޮތުން ކިހިނެއްތޯ،
މީހަކު އިޢުލާނެއްކޮށްގެން އެއަށް އޭނަ ސިޓީ ލައިގެން އައިސް އެއްބަސްވުން ހަދައިގެން ސޮއިކޮށްގެން ވަޒީފާއަށް
ވަދެ ހުއްޓާ ދެން އޭނައަށް އެ ނުދީ ހުންނާނެ ގޮތެއް ނޯންނާނެ ގާނޫނީ ގޮތަކުންނެއް. އެކަމަކު އެ ވެސް ނުދީ
ހިފެހެއްޓީ. ދެން އެ ހޯދަން ހަމަ މަސައްކަތް ކުރައްވާފައި އެބަހުރި ވަރަށް ބޮޑަށް. ހަމަ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާ
ގުޅުއްވައިގެން ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ވާނެ ގޮތެއް ނުވި. ދެން އަޅުގަނޑު އައި ފަހުން އެ މައްސަލައިގައި
17

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ބަހުސްކުރަންވެގެން ، މަޝްވަރާކޮށް ޙައްލެއް ހޯދޭތޯ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ އެޕޮއިންޓްމަންޓަކަށް އެދިގެން ހަމަ
ރަސްމީކޮށް ސިޓީއަކުން އެދިގެން، އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ރައްޓެހި ވެސް ބޭފުޅެއް. މެސެޖު ވެސް ކޮށްގެން އުޅެގެން އަދި
އެޕޮއިންޓްމަންޓެއް ނުލިބޭ. އެކަމަކު މި ދިޔަ ހަފުތާގައި އަޅުގަނޑަށް ޖަވާބުދެއްވި މި ހަފުތާގައި ދެއްވާނަމޭ. އެއީ
އަދި މިހާތަނަށް ލިބިފައި އޮތް ކުރިއެރުމަކީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ވަރަށް ދަތިތަކެއްގައި މި އުޅެނީ. އެކަމަކު
ވެސް ޙައްލުކުރަން މަސައްކަތް އެބަ ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން. ދެން އުއްމީދުކުރަނީ ބަޖެޓު، ދެން ބަޖެޓުގައި ދިމާވާ
މައްސަލައަކީ ، ދެންމެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ވިދާޅުވިހެން ބަޖެޓުން ކަނޑައަޅާފައި ތި ބޭފުޅުން ފާސްކޮށްދެއްވާފައި އޮވޭ
ހަމަ ރަނގަޅަށް އިނގޭތޯ. އެކަމަކު އެ ބަޖެޓު ބޭނުން ކުރެވެނީ ކުރިއާ ޚިލާފަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ހުއްދަ
ދެއްވިއްޔާ ބަޖެޓުގައި އޮތް ކަމަށް ވިޔަސް. އެހެންވީމާ، ހުއްދަ ނުދެއްވީމަ ޚަރަދެއް ނުކުރެވޭނެ. ދެން އަނެއް އަހަރު
ބަޖެޓު ކަނޑައަޅަން ދިޔައިމަ ބުނަނީ މި ދިޔަ އަހަރު ފައިސާ ދިނީމަ ވެސް ކަލޭމެން ނެތެއް ނޫންހޭ ޚަރަދުކޮށްފައެއް.
ކިޔާފައި އެބައި ކަނޑައިލަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންތައްތައް އެބަ ދިމާވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް
ރިއާޔަތްކުރައްވައްޗޭ ތި ބޭފުޅުން ބަޖެޓު ފާސްކުރައްވާ އިރުގައި. އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނީ ބަޖެޓުގައި ހަމަ
ކިރިޔަކިރިޔާ ކަންތައް ވާ ވަރު އަދަދެއް ކަނޑައަޅާފައި އިނގޭތޯ. އިތުރަށް އިތުރު ބައިތަކެއް ނުހުންނާނެ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން އެ ނުކުތާއަށް ބަޖެޓު ފާސްކުރާ މަރުޙަލާގައި ރިއާ ޔަތްކޮށްދެއްވަން އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑުމެން ކުރީ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ބޭނުންނުކުރެވި އެހެރީކީއެއް ކުރަން ނުޖެހިގެން ނޫނޭ. މި ދެންނެވީ
އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހާރު ޓެކްނިކަލް އެއްވެސް މުވައްޒަފެއް ނެތްތާ އެތައް ޒަމާނެއް އިނގޭތޯ. ލީގަލް އޮފިސަރުން މި
ތިބެނީ ފަހެއް ދެއްތޯ މިހާރު؟ ދެން ދެންމެ ޑީ.ޖީ ވިދާޅުވިހެން 2019ގައި އުފެއްދި އިރުގައި ތިބި އަދަދަކަށް ނުވެސް
ނެތް. ވިދާޅުވީ އެ ވަރަށޭ ތިބީ. އޭރު ތިބޭނީ 19 މުވައްޒަފުން. މިހާރު ތިބީ 16 މުވައްޒަފުން. އެކަމަކު މައްސަލަތައް
ގިނަވެގެން އައި އަދަދަށް ބަލާ އިރު ބައްލަވާ! ދެން ކިހިނެއްތޯ. އެހެންވީމާ، ބަޔަކު މިއީ ދެން ހަމަ ގަނަތެޅެނީތާ
އަސްލުގައި އިނގޭތޯ. ކުރަން ހިތަށްއަރާފައި ކިހިނެއްތޯ ؛ މިސާލަކަށް އެހެން ތަންތާ ހުރީ ތިން ގުނައަށް އިތުރުވެފައި
މުވައްޒަފުން. އަޅުގަނޑު ބެލިން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް. 2019ގައި ހުރި އަދަދުގެ ތިން ގުނަ ކޮންމެ ތަނެއްގައި
އެބަ ތިބި މުވައްޒަފުން އިނގޭތޯ. ޖޭ.އެސް.ސީގައި ވެސް އެބަ ތިބި އެ ވަރަށް މީހުން އިތުރުވެފައި. މިތާ އެ ކަމަކު މި
ތިބީ، އެ ދިޔައީ ދަށަށް. މައްސަލަތައް ވީ އިތުރު. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ދައުރުގައި ކުރަން ޖެހުނު މަސައްކަތަކީ ތަން
އިންތިޒާމުކޮށްފައި ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް. އޭރު މީހުންނަށް އެހާ ބޮޑަށް ނޭނގޭތީ ހުށަހަޅާ
އަދަދުތައް ވަރަށް މަދު. އޭރުގައި ބޭނުމެއް ނުވާނެ އެހާ ބޮޑަކަށް ލީގަލް މީހުންނެއް. އެކަމަކު މިހާރު މި ހަފުތާގައި
ވެސް ހުށަހެޅިއްޖެ ކަންނޭނ ގެ ދިހަ މައްސަލަ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ލީގަލް މީހުން ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުން.
18

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ލީގަލް ކައުންސެލްއެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވޭ ހުރިހާ މައްސަލަތައް ބަލަން. މިހާރު
މި އުޅެނީ އަޑުއެހުންތަކާއި ސުޕްރީމް ކޯޓާއި ހައިކޯޓަށް ދާން މި ޖެހެނީ އައުޓްސޯސް ކޮށްގެން ލޯޔަރުން ހަޔަރކޮށްގެން
އިނގޭތޯ. މި ތަނުގައި ނެތް އެ ތަންތަނުގައި ވަކާލާތުކުރެވޭ ހުއްދަ އޮންނަ ލީގަލް އޮފިސަރުންނެއް. އެހެންވީމާ، އެ
ތަންތަނަށް ވަޑައިގަންނަވަން މި ޖެހެނީ ގާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަ އޮންނަ އެޓަރނީން. އެހެންވީމާ، އެޓަރނީން މި ޖެހެނީ
ހަޔަރކުރަން. އެހެންވީމާ، އެއަށް ވުރެ މާ ރަނގަޅުތާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހުންނަ، އެ ސެކްޝަން ހެޑަކަށް
ހުންނަ ބޭފުޅަކީ އެ ތަންތަނުގައި ވަކާލާތުކުރެވޭ ބޭފުޅަ ކަށް ވެއްޖެއްޔާ. އެ ކަމަށް ހުށަހަޅައިގެން ވެސް އަދި
ކާމިޔާބުނުވެގެން މި އުޅެނީ. މި ފަހަރު އަންނަ، އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އޮންނާނެ ދެއްތޯ އެ ބައި ހިމަނާފައި؟
އަންނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި އޮންނާނެ އެ ބައި ހިމަނާފައި. ދެން ފާސްވާނެ ކަމެއް ނޭނގެ. އެއީ ފިނޭންސުން އެ ބައި
ކަނޑުއްވާފައި ގެނެފިއް ޔާ ނުވާނެ ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ރިއާޔަތްކޮށްދެއްވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެމޭ އިނގޭތޯ
އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ، ދަންނަވައިލާނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެބަ އޮތް ކޮމިޝަނުން ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީއެއް ދެއްތޯ މިކޮޅަށް؟ ޔޫރަޕިއަން ޔޫނިއަންގެ މާލީ އެހީގެ ދަށުން
ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަން ޕުރޮގުރާމުގެ ދަށުން ޔޫ.އެން.ޑީ.ޕީއާ ގުޅިގެން ކުރިއަށް ގެންދާ އެކައުންޓެބިލިޓީ އެންޑް
އިންޓެގްރިޓީ ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގުމުގެ ސިޓީ ދެއްތޯ. މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މުއައްސަސާއާ ބައްދަލުކޮށްލަން
އެދިފައި އެބަ އޮތް ދެއްތޯ. މި މަސައްކަތް އެބަ ހިނގާތޯ މިހާރު؟ އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް ގެންދަންވީ ނޫންތޯ؟
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މުޞްޢިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މުޞްޢިދު. ހަމަ މުގައްރިރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިނުމުގެ ކުރިން ހަމަ
އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުން ކޮމިޝަނަރ ކުރިން އެ ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅަށް އިނގޭތޯ. އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް
އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާފައި އިންނާނެ، މިހާރު ދެ ގޮތަކަށް ބަޖެޓު މި ހުށަހެޅެނީ. ދެ ކޮމްޕޯނަންޓެއް މި އޮންނަނީ.
ފުރަތަމަ ކޮމްޕޯނަންޓަކީ ބޭސްލައިން ބަޖެޓު. ބޭސްލައިން ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާ އެއްވެސް މަގާމެއް
ހުށަހެޅޭ ގޮތަކަށް ނޫން އޮންނަނީކީ. އާ މަގާމެއް ބޭނުންވާ ކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާމު ނިއު ޕޮލިސީ އިނީޝިއޭޓިވްސްގެ
ތެރެއަށް ހުށަހެޅެން މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަންނަ އަހަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ނިއު ޕޮލިސީ
އިނީޝިއޭޓިވްސްގެ ތެރެއަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޑި ޔުކޭޝަން އެންޑް އެންގޭޖްމަންޓް
19

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ޑިޕާޓްމަންޓަށާއި ލީގަލް ޑިޕާޓްމަންޓަށް މުވައްޒަފުން އިތުރުކުރަން ހުށަހަޅާފައި. އޭގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އާ
އިނީޝިއޭޓިވްއެއް ގޮތަށް ފަށަން ބޭނުންވާ ކަމެއް މީޑިއޭޝަން ޕްރޮސެސް އިތުރަށް ވަރުގަދަކުރުން އިނގޭތޯ. އެއީ
މީޑިއޭޝަން ޕްރޮސެސް އިތުރަށް ވަރުގަދަކޮށްފިއްޔާމު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބުލުކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން އޮފީހަށް
ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު ދަށްވެގެންދާނެ ކަމަށް. މިހާރު ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކަށް ބަލާ އިރުގައި ވެސް ހަމަ
ގާނޫނުގައި އެ އޮންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރު ޖަވާބު ނުދިނުމާއި އަދި ދެވެން ހުންނަ
މައުލޫމާތުތައް ވެސް ނުދިނުން ކަހަލަ ކަންކަން އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މީޑިއޭޝަންގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނޑުމެން އޮފީހަށް އެ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅުނީމަ އާންމު އަޑުއެހުމަކަށް ނުގޮސް މީޑިއޭޝަން ޕްރޮސެސްއެއްގެ
ތެރެއިން އެ ހުށަހަޅާ ފަރާތާއި އެ އޮފީހާ އެކީގައި މަސައްކަތް ކޮށްގެން އެ މައްސަލަތައް އަވަހަށް ޙައްލުކުރެވޭނެ
ގޮތްތަކެއް ހަމަޖައްސަން މީޑިއޭޝަން ޔުނިޓެއް ލީގަލް ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ތެރޭގައި އެސްޓެބްލިޝްކުރަން އަޅުގަނޑުމެން
ހުށަހަޅާފައި އޮންނާނެ އާ މަގާމުތަކަކާ އެކީގައި. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ހަމަ ޕްރޯއެކްޓިވް ޑިސްކްލޯޝަރ އިތުރަށް
ވަރުގަދަކުރަން، އެ މަސައްކަތުގައި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކާ އެކީގައި ކައިރިން މަސައްކަތް ކުރުމަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޑިޔުކޭޝަން އެންޑް އެންގޭޖްމަންޓް ޑިޕާޓްމަންޓަށް ވެސް ބައެއް މަގާމުތައް އަޅުގަނޑުމެން
ހުންނާނެ ހުށަހަޅާފައި. މި ކަމަކީ ވެސް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު ދަށްވެގެންދާނެ ކަމެއް. އެއީ ސަރުކާރުގެ
މުއައްސަސާތަކުން މައުލޫމާތުތައް ޕްރޯއެކްޓިވްކޮށް ގާނޫނުގައި ބުނާ މަދު މިންވަރަށް އަދި މައުލޫމާތު ހާމަކޮށްފައި ހުރި
ނަމަވެސް، އޭގެ އިތުރަށް ވެސް ހާމަކުރަންޖެހޭ މައުލޫމާތު ތައް ގިނަގިނައިން ހާމަކުރާ މިންވަރަކަށް އާރު.ޓީ. އައިގެ
ބޭނުން އާންމުން ކުރަންޖެހޭ އަދަދު އަންނާނީ ދަށްވެގެން. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ޓަކައި ޕުރޮގުރާމުތަކެއް ހިންގުމަށް
ޓަކައި ހަމަ އިތުރު މަގާމުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޝަނަރ އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ހުންނާނެ ބަޖެޓަށް ހުށަހަޅާފައި
އަންނަ އަހަރުގެ އިނގޭތޯ. ދެން މުގައްރިރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ބަލައިލާ ކަމުގައި ވެއްޖެ އްޔާމު ޔޫ.އެން. ޑީ.ޕީއާ
އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތަކެއް އެބަ ކުރަން މި އެއިމްސް ޕްރޮޖެކްޓުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެ ވޭ ޕްރޮޖެކްޓު
އަންނަ އަހަރާ ހަމައަށް ދެމިގެންދާ ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ ގޮތުގަ އި އޮތީ. އެ ޕްރޮޖެކްޓު ގެ ދަށުން މިހާތަނަށް ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިއްޖެ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފައިސާ ނުލިބޭ
ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން އެ ބޭފުޅުންނާ އެކީގަ އި ކުރެވިއްޖެ. އެގޮތުން މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މީގެ ތިން
މަސް ކުރިން އާރު.ޓީ.އައި ސިމްޕޯޒިއަމެއް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮފީހުގެ ފަސް
އަހަރުދުވަހުގެ ސްޓްރެޓެޖިކް އެކްޝަން ޕްލޭނެއް މިހާރު އެކުލަވައިލެވިފައި އޮތީ. މި އެކްޝަން ޕްލޭންގެ ދަށުން މި
ދެންނެވި ކަހަލަ ވަރަށް ގިނަ އާ އިނީޝިއޭޓިވްތަކެއް ކުރިއަށް އޮތް ފަސް އަހަރު ތެރޭގަ އި ހިންގަން ރޭވިފައި ހުރީ.
20

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 23 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2026
ދެން އޭގެ އިތުރަށް ހަމަ އޮފީހުގެ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބޭނުންކުރަންޖެހޭ އެސް.އޯ. ޕީސްތައް އެކުލަވަ އިލުމުގެ
މަސައްކަތްތަކާއި، އާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކުގެ އިތުރަށް ވަރަށް ގިނަ
ކަންކަން ހަމަ އެ ޕްރޮޖެކްޓު ގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަޖެހިގެން އެބަ ދޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ރިޕޯޓުގައި
ވެސް ފާހަގަކޮށްލީ އެޑްވޮކަސީ ޕުރޮގުރާމަކީ ވެސް އޭގެ ތެރެއިން ހަމަޖެހިގެންދިޔަ ޕުރޮގުރާމެއް. ދެން އޭގެ އިތުރަށް
ހަމަ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން ތަމްރީނުކުރުމާއި، އަޅުގަނޑުމެން އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ތަމްރީނުކުރުމަށް ޓްރެއިނިން
ޕޮލިސީއެއް އެކުލަވައިލެވިފައި، އޮރިއެންޓޭޝަން ޕެކޭޖެއް އެކުލަވައިލެވިފައި އެބަ އޮތް. ދެން އަންނަ އަހަރަށް
ރޭވިފައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ހަމަ އޭ.އައި ޕްލެޓްފޯމްތައް މެދުވެރިވެގެން
އާރު.ޓީ.އައިގެ ބައެއް މަސައްކަތްތައް ހަރުދަނާކުރުމަށް ކުރެވެން ހުރި މަސައްކަތްތައް އެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ތެރެއިން
ރޭވިފައި އެބަ ހުރި. އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެ އޮފީހުގެ ކޭސް މެނޭޖްމަންޓު ސިސްޓަމެއް އެކުލަވައިލުމުގެ
މަސައްކަތް ހަމަ އެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ތެރެއިން ކުރިއަށް ރޭވިފައި އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، ޔޫ.އެން.ޑީ.ޕީއާ އެކީގައި ވަރަށް
ރަނގަޅަށް އެ ޕްރޮޖެކްޓު ގައި ހަމަ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭކަން ފާހަގަކޮށްލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އިތުރަށް ބައްދަލުކޮށްލަން ބޭނުންވޭތޯ މި ކޮމިޓީއާ އެކުގައި؟
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މުޞްޢިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން ޖެހޭނީ، ސީދާ ތި ދަންނަވާ ސިޓީ މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު ބަލައިލާފައި މި ކޮމިޓީ
ނިންމައިލާފައި ޖަވާބެއް އަރުވަންތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން ތި ބޭފުޅުން ހުށަހެޅުއްވި ރިޕޯޓާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުން ވެސް
ވަރަށް ރަނގަޅު ސުވާލުތަކެއް ވެސް ތި ބޭފުޅުންނާ ކުރައްވައިފި. އެހެންވީމާ، މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު މި ކޮމިޓީ
ނިންމައިލަން މި ގަސްތުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ވަޑައިގެންދެއްވީތީ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ
އިނގޭތޯ.
____
21